

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av vallagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 mars 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av vallagen (RP 8/2010 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- valdirektör Arto Jääskeläinen och specialsakkunnig Kaisa Tiusanen, justitieministeriet

- budgetchef Hannu Mäkinen, finansministeriet
- riksdagens lagstiftningsdirektör Keijo Koivukangas, riksdagens kansli
- juridisk rådgivare Jukka Lindstedt, republikens presidents kansli
- professor Mikael Hidén
- juris licentiat Lauri Tarasti
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att tidpunkten för riksdagsval flyttas till den tredje söndagen i april. Om den dagen är påskdagen eller söndagen efter påskdagen, infaller valdagen söndagen före påskdagen. Valdagen i det första valet vid presidentval föreslås bli framskjuten med en vecka till den fjärde söndagen i januari.

Bestämmelserna om valkretsindelningen ändras så att de motsvarar de ändringar i kommunindelningen som trädde i kraft den 1 januari 2010.

Möjligheterna att förhandsrösta utvidgas så att närståendevårdaren för den som har rätt att rösta hemma kan rösta vid hemmaröstningen samtidigt som sin vårdtagare. Regeringen före-

slår dessutom att vallagens bestämmelser om utplånande av uppgifterna i kandidatregistret upphävs.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Regeringen ger i motiven till lagstiftningsordning sin syn på hur den föreslagna lagen förhåller sig till grundlagens 24 § om riksdagens valperiod och tidpunkten när riksdagens mandattid inleds och grundlagens 25 § 4 mom. om tidpunkten för riksdagsval. Flyttningen av valdagen i det första valet vid presidentval diskuteras utifrån 55 § i grundlagen. Eftersom lagförslaget är av principiell betydelse bör grundlagsutskottet analysera det ur ett konstitutionellt perspektiv i sitt betänkande, menar regeringen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Ny tidpunkt för riksdagsval och presidentval

Regeringen föreslår att 107 § i vallagen ändras så att valdagen i riksdagsval flyttas från den tredje söndagen i mars till den tredje söndagen i april. Men om den dagen är påskdagen eller söndagen efter påskdagen infaller valdagen söndagen före påskdagen. Ändringen föreslås träda i kraft före nästa riksdagsval, som hålls 2011.

Grundlagens 24 § föreskriver att riksdagsledamöterna väljs för fyra år åt gången. Riksdagens mandattid inleds när resultatet av riksdagsvalet har fastställts och fortgår tills nästa riksdagsval har förrättats. Enligt 25 § 4 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om tidpunkten för riksdagsval genom lag. Om ändringen går igenom förlängs den sittande riksdagens mandattid med ungefär en månad. Grundlagens 24 § 1 mom. lägger fast en fyraårsrytm för valperioderna, förtida riksdagsval undantagna, men säger inte att valperioden ska vara fyra år lång. Den förlängning av den sittande riksdagens mandattid som flyttningen av valdagen innebär är så pass kort att den inte utgör något konstitutionellt dilemma.

Statsrådet lämnade under det första riksmötet valperioden 2003 respektive 2007 en redogörelse om ramarna för statsfinanserna för valperioden. En framflyttning av valdagen vid riksdagsval betyder att regeringen under valår får avsevärt mindre tid på sig att bereda de statsfinansiella ramarna och budgetpropositionen i och med att budgetpropositionen med anknytande lagförslag ska lämnas till riksdagen genast i början av höstsessionen. Det snäva tidsschemat tvingar sannolikt riksdagen och statsrådet att i samråd se över nuvarande rutiner.

Regeringen föreslår att 127 § i vallagen ändras så att valdagen i det första valet vid presidentval skjuts fram med en vecka till den fjärde söndagen i januari. Flyttningen av valdagen har ingen betydelse för längden på presidentens ämbetsperiod, eftersom det i 55 § 1 mom. i grundlagen sägs att republikens president tillträder sitt ämbete första dagen i den månad som följer efter valet. Om presidenten blir vald i den första omgången, blir tiden mellan det att resultatet av valet fastställts och tidpunkten för när ämbetsperioden inleds synnerligen kort.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 6 april 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Ville Niinistö /gröna

Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
Ilkka Viljanen /saml
ers. Johannes Koskinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.